

מכתבי חיזוק שכתב מוהרנ"ת בשנת תקצ"א בעת מגיפת חלי רע רח"ל, כפי מה שנראה מהמכתבים רצו לעשות הסגר על בית מוהרנ"ת כמו שכותב "ורצו לסגור ביתי חס ושלום, והשם יתברך ברחמי חמל עלי, כי רבים מאוהבי אמרו שהיה ראוי לסגור חס ושלום על פן חמלו עלי גם כן, ומאליך תבין שבודאי היה יסורים גדולים ופחדים עצומים בזה, אך הכל היה בחסד, כי השם יתברך ברחמי לא הניח לצער אותי הרבה, כי חסדו גדול עלי בכל עת אשר אין לשער" וזה כל מהותו של ר' נתן שגם בעת צרה ובהלה כזאת, לא מניח להכנס לעצבות ורואה תמיד חסדי ה'

אצל ר' נתן בהלה כזאת, היא עוד בלבול מבעל דבר לעזוב את עבודת ה' וכה הוא כותב לבנו "ראה בני וחסם, מה שעובר על האדם בימי חיי הבלו והפל לטובה. בני ראה גם ראה הכל העולם הכל הבלים, הכל הבלים. ואם קהלת אמר שבעה הבלים, ראוי לנו לומר אלפי אלפים ורבי רבבות הבלים. ראה בני מה שעובר על האדם בימי חייו, וככה וככה עברו על מי אבותינו כמובא בספרים כמה מיני דבר וחרב ורמנא לצלן עברו בכל הדורות, לפעמים במדינה זאת ולפעמים במדינה זאת. והכל בשביל הנסיון והבחירה, למען השם, למען השם, שנתחזק ונעתיר לה' שהיה הכל לטובה, בבחינת (משלי יט "ראת ה' לחיים", ולא למות. הינו שעל ידי כל מה שעובר נזכה להתקרב יותר להשם יתברך, ולזכר בהתקלית האמת שהכל הבל הבלים הכל נדף"

ולא לעזוב את הבטחון בה' "למען ה' התחזקו ואל תעזבו את הבטחון בה' יתברך, והוא לא יעזב אתכם חס ושלום, אך לא בעי ישלח יד והוא יעזר לכם וינחם אתכם בכל הנחמות וישועות גדולות. כל מה שהיה ודאי היה לטובה ובהמשך הוא בודאי ישמור אתכם, וכאב את בן ירצה ויחבב אתכם וישוע לכם בכל טוב והכל יתהפך לטובה, ויותר איני יכול לכתוב מחמת הצער מכם ומכל הצדדים"

עלים לתרופה

[לג](#)

בעזרת השם יתברך, יום ג' וישלח [י"ד כסלו] תקצ"א.

שלום לאהובי בני הרבני מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מכתבך קבלתי ביום ה', ותכף ביום ו' בבקר השכם רציתי לשלח עגלה עבורך ולא איסתייע מלתא. גם הייתי מתרשל קצת מחמת שלא סלקו אז הנקראטין, וגדל הפחד שהיה בשבוע העבר ידוע לך בודאי, אף על פי שידעתי שעליך אין שום פחד ברוך השם, אף על פי כן לא היה נוח לי שתהיה פה בעת ההוא. אחר כך, בערב שבת, סמוך לכניסת שבת קודש, הגיעני שוב מכתבך, ועמדתי מרעיד, וכבר קדש היום. ותכף במוצאי שבת שלחתי לך אגרת שתבוא תכף לפה, ושלחתי האגרת ליד רבי פינחס נאמן והייתי מצפה כל יום א' ויום ב' להשיג תשובה מאתך, ואין קול ואין עונה; אתמול לעת ערב פגעת את רבי פינחס הנ"ל ושאלתי אותו מה זה. השיב לי שגם מכתבי ששלחתי לך עדין בידו, כי לא שלחו שום אגרת ביום א', ונבהלתי מאד וראיתי כי מאת ה' היתה זאת. כעת איני יודע כלל לתת עצות בנפשי כי פה יש חלוקי דעות הרבה בענין הנשמע מקהלתכם, קצת שוחקים מזה וקצת אומרים להפך, על כן איני יודע מה לעשות; אך איך שהוא, אתה תראה לבוא לפה תכף ומיד, בלי אחר ופנוי כלל; ואם זוגתך תחיה ובגד שייחה רוצים גם כן לבוא לפה, הטוב בעיניכם עשו, כי אני איני יכול לגלות דעתי בזה, מחמת שאיני יודע מה נעשה בקהלתכם באלו הימים. אך איך שהוא על כל פנים תבוא אתה מיד, יתר מזה אין להאריך, וה' יצילכם מכל רע, וישמר צאתכם ובואכם לחיים ולשלום מעתה ועד עולם, והשם יתברך ירחם על ישראל ויבטל כל הגזרות קשות וישמיענו בשורות טובות.

נתן מברסלב

(ענין חולאת הנזכר כאן הוא כי באותו השנה היה הפעם הראשון החולאת שקראו אחר כך בשם חלי'רע רחמנא ליצלן

לד

בעזרת השם יתברך, יום א' וישב [י"ט כסלו] תקצ"א.

שלום לאהובי בני מורנו הרב יצחק שיחיה. ובנו שיחיה.

ידעתי כי בודאי יהיה נשמע אצלכם כי גם פה הגיע החולאת לכמה אנשים רחמנא ליצלן. על כן אני מכרח להודיע צערנו, היות בשבת קדש נחלש בביתי מאנשי שלומנו הויתק מורנו הרב שמואל בן מורנו הרב יעקב מנעמרוב וחליו כבד עליו מאד, והוא מסכן מאד מאד, וגם בבית רבי יונה מלמד הסמוך לביתי נפטר ילדה אחת אתמול, והכל מהחולאת הנשמע כעת, וגדל צערנו תבין מעצמך. אך אף על פי כן אני מחיה עצמי גם עתה במעוף צוקה הזאת בגדל חסדו הנפלא אשר הגדיל עלי יחיד קדמון יתברך שמו, שהודיענו מאור כזה אשר יודע נגון כזה (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח' וכו' וכו'). ולעתיד לבוא הכל יהיה נכלל בהנגון הזה כל מה שעבר על כל אחד. ברוך השם אשר עד לה עזרנו שאנו זוכים עדין שהיה ושיש אור כזה בעולם, לעולם לא נבוש בחסדו הגדול. גם אני מחיה את עצמי על אשר סבב השם יתברך ברחמי שלא באתם הנה, מה מאד גדלו חסדי ה', נא בני חביבי אל תצטער כלל על זה, תאמין בהשם יתברך כי הכל לטובה עצומה ונוראה, והנה מגדל צערי עד הנפש עזרני השם יתברך שהחייתי את עצמי כל כך, עד שאם לא הייתי מתבייש מהעולם הייתי מרקד מחמת שמחה, כי חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם, ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך. והשם יתברך ירחם על ישראל ויאמר למלאך הרף ידה, וישוב אלינו וירחמנו בקרוב.

דברי אביך המצפה לישועה.

נתן מברסלב

לה

ברוך השם, אור ליום ד' וישב [כ"ב כסלו] תקצ"א.

החיים והשלום לאהובי בני חביבי מורנו הרב יצחק, גרו יאיר.

אהובי בני כבר, שמעת מעט מאשר עבר עלינו באלו הימים, יהי רצון שיהיה הכל לטובה, והנה אנכי כבר הקדמתי עצמי ביום א' והודעתך מזה מחמת שידעתי שבודאי יהיה נשמע אצלכם קול הרעש הזה, אך בעתים הללו מתעכבים המכתבים בבית רבי פינחס. ובשעה זאת הייתי בעצמי בבית רבי פינחס אודות ענין אחר, ובתוך זה שאלתי אותו אודות האגרת ממני אליך, ומאתך אלי, והשיב שגם האגרת ששלחתי לביתי ביום א' עדין בידו, ועמדתי משתומם. וכן היה בשבוע העבר כאשר כבר הודעתך. והנה הכל לטובה כאשר אתה רואה בעיניך שהוא חסד גדול שנתעכבו האגרות בשבוע העבר ולא באתם הנה, ועתה תשער בדעתך גדל הצער והפחד והיסורים שהיה לנו אם הייתם אתם גם כן

בְּכָאוּ, וּבִפְרֵט שֶׁהֵלַל הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁנִּתְגַּלְגַּל עַל יְדֵכֶם חֶסֶד וְשָׁלוֹם, בְּרוּךְ הַעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת לְבַדּוֹ שֶׁסָּבַב בְּרַחֲמָיו שֶׁנִּתְעַכְבְּתֶם בְּבֵיתְכֶם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמְרְכֶם לְעַד.

וְדַע בְּנֵי כִי בְרוּךְ דִּין הָאֵמֶת שׁוֹפֵט בְּצִדֵק לּוֹקַח נְפֹשׁוֹת בְּמִשְׁפָּט, כִּי בַיּוֹם ב' בְּעֵת מִנְחָה נִפְטָר רַבִּי שְׁמוּאֵל ז"ל, וְשִׁבַּק לוֹ חַיִּים, מְעִי מְעִי אוֹחִילָהּ, הוּא אָחִי, הִרְחַמְנָן הוּא יִגְדֵר פְּרָצוֹת עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן לָנוּ חַיִּים טוֹבִים וְאַרְכִּים, זֹאת נִחְמְתִי בְּעֵנֵי כִי תוֹדָה לְאֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ [שׁ]כּוֹנֵנְתִי רְצוּיָה לְשָׁמַיִם בְּכָל הָעֶסֶק הַזֶּה, כִּי לֹא הָיָה לִי שׁוּם עֶסֶק שֶׁל מִשְׁאֵל וּמִתֵּן מְעַסְקֵי הָעוֹלָם עִמּוֹ ז"ל; כִּי אִם מָה שֶׁהָיָה בְּבֵיתִי, הֵלַל הָיָה בְּשִׁבְלֵי הַתְּכָלִית הָאֵמֶתִי שֶׁיַּעֲמֵד לוֹ לְנֶצַח שִׁיזְכָּה לְשִׁמְעַת אֶצְלָנוּ דְבָרֵי עֵתִיק יוֹמִין וְכוּ' וְכוּ', וְגַם כָּל כּוֹנֵנֵנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה הָיָה רַק בְּשִׁבְלֵי זֶה, וּבּוֹדָאֵי הוּא לוֹ לְטוֹבָה נִצְחִית כָּל מָה שֶׁקָּבַל מִמֶּנִּי דְבָרֵי אֵמֶת שֶׁקָּבַלְתִּי מִפִּי הַסָּבָא דְסָבִין נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה ז"ל. וְכִבְרַתְּתִי לָךְ בְּמִכְתָּבִי הָרִאשׁוֹן שֶׁבִגְדַל הַצָּרָה וְהַפְחָד הַיִּיטִי מִתְחַזֵּק בְּשִׁמְחָה וְכוּ', בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עֲזָרְנִי עַד כֹּה וְנָתַן לָנוּ כַּח לְסַבֵּל כָּל זֶה. וּמֵאֲלִיךְ תִּבְיִן גְּדֹל הַפְחָד שֶׁהָיָה בְּכָאוּ, כִּי הִדְאִקְטִיר הָיָה בְּכָאוּ בַיּוֹם א' אִף שֶׁלֹּא קָרִיתִי אוֹתוֹ וְרָצוּ לְסַגֵּר בֵּיתִי חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עָלַי, כִּי רַבִּים מֵאוֹהֲבֵי אִמְרוּ שֶׁהָיָה רָאוּי לְסַגֵּר חֶסֶד וְשָׁלוֹם רַק מִחֲמַת שְׁגָם אֶצֶל שְׁכֵנֵי רַבִּי יוֹנָה נִפְטָר בְּתוֹ הַקְּטָנָה וְלֹא סָגְרוּ אֶת בֵּיתוֹ, עַל כֵּן חָמְלוּ עָלַי גַּם כּוּ, וּמֵאֲלִיךְ תִּבְיִן שֶׁבּוֹדָאֵי הָיָה יִסּוּרִים גְּדוֹלִים וּפְחָדִים עֲצוּמִים בְּזֶה, אִךְ הֵלַל הָיָה בְּחֶסֶד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו לֹא הִנִּיחַ לְצַעַר אוֹתִי הַרְבֵּה, כִּי חֶסְדוֹ גְּדוֹל עָלַי בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעַר. וְהִנֵּה תוֹדָה לְאֵל בְּבֵיתִי חַיִּים וְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵנוּ תְּמִיד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. כְּעֵת מֵאֲלִיךְ תִּבְיִן שָׂאֵף עַל פִּי כֵן אֵין מֵהֲרָאוּי שֶׁתִּבּוֹא תִּכְפֹּף לָפָה, וְכִפִּי הַנִּרְאָה הַנִּכּוֹן שֶׁתִּבּוֹא לְכָאוּ אַחַר שֶׁבֵּת קֹדֶשׁ הִבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וּבִלְבָד שֶׁתִּחְקֹר תִּחְלָה אִם מִנִּיחִין לְכֹנֵס לָפָה אֲנָשִׁי טוֹלְטָשִׁין, כִּי אֵינִי רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לִי יִסּוּרִין מִזֶּה חֶסֶד וְשָׁלוֹם חֶסֶד וְשָׁלוֹם. וְהִנֵּה אֲהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי מֵאֲהַבְתֶּךָ הוֹדַעְתִּיךָ הֵלַל בְּאַרְיִכוֹת, וְהִנֵּה מִכָּל זֶה יוֹכֵל הַמִּשְׁכִּיל לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. כִּי אֲנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ כָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאֲדָם בְּהַצֵּל הָעוֹבֵר הַזֶּה, וְהִנֵּה בְּטֵנִי מְלֵא מִלִּים אִךְ אֵין הַפְּנָאֵי מִסְכִּים לְהֲאַרְיָךְ, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּאֲשֶׁר תִּהְיֶה פֶה אֲסַפֵּר לָךְ הֵלַל בְּאַרְיִכוֹת. אוֹלֵי תִשְׁמַע וְתִבְיִן חֶסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲפֵלוּ בְּעֵת צָרָה רַחֲמָנָא לְצַלּוּ. שֶׁהוּא עֲנִין בְּצַר הִרְחַבְתִּי לִי, שֶׁבִּתּוֹךְ הַצָּרָה עֲצֻמָּה יֵשׁ כִּמְהָ הִרְחַבְתּוּ, וְכִבְרַתְּתִי בְּזֶה הַרְבֵּה, וְבַעֲתִים הִלְלוּ הַחַיִּיתִי עֲצֻמֵי בְּזֶה הַרְבֵּה, בְּרוּךְ הַנוֹתֵן לִיעֹף כַּח אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרְנִי; וְאֵנִי חֹזֵק עִתָּה בְּדַעְתִּי, תוֹדָה לְאֵל, שֶׁכָּל הָעוֹלָם צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשִׁמְעַת וּלְקַבֵּל דְּבָרֵינוּ שֶׁקָּבַלְנוּ, אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיזְכָּה לָזֶה. וְאֵנִי כָּל יְמֵי חַלְדֵי אֲנִיחַ לְהוֹדִיעַ וְלְהַשְׁמִיעַ, לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְשִׁמְעַת, אֵת כָּל טוֹב גִּזְזֵי אוֹצְרֵי אוֹצְרוֹת שֶׁל חַיִּים נִצְחִיִים אוֹצְרֵי יְרֵאת שָׁמַיִם אֲשֶׁר הַצִּפִּין אֶצְלֵי עֲצָם הִירְאָה עֲצָם הַחַיִּים עֲצָם הַטוֹב הוּא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, הַשׁוֹמֵעַ יִשְׁמַע וְכוּ', כִּי מִלְבָּד מָה שֶׁאֲנוּ מֵאֲמִינִים בְּהָאֵמֶת אֲנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ, שֶׁכְּאֲשֶׁר מְגִיעַ קֶצוֹ שֶׁל הָאָדָם, כִּמְהָ וְכִמְהָ הַצִּלִּיחַ בְּכָל שְׁעָה וּבְכָל רֵגַע שֶׁהֵלֵךְ בְּדַרְכֵי הָאֵמֶת שֶׁקָּבַלְנוּ מִרַבְּנוּ ז"ל, וּבִפְרֵט בְּמָה שִׁזְכָּה כָּל אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ הַתְּבוּדוֹת וּבְמָה שֶׁהָיָה עַל צִיּוֹן שְׁלוֹ הַקְּדוֹשׁ.

וְהִנֵּה זֶה רַבִּי שְׁמוּאֵל ז"ל שֶׁנִּפְטָר בּוֹדָאֵי אֲתָה יְדַעְתָּ אוֹתוֹ הַיֵּטִב, וְתַדַּע שֶׁנִּשְׁמַתוֹ יִצְאָה בְּטַהֲרָה, וְדַבָּר דְּבוּרֵי אֲמוּנָה בְּכָל עֵת עַד שֶׁיִּצְתָּה נִשְׁמַתוֹ תִּהְיֶה נִשְׁמַתוֹ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים. מָה גְּדוֹלוֹ חֶסְדֵי ה' שֶׁזִּפְיִתִי אוֹתוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל פְּעַם הַתְּבוּדוֹת בְּשִׁדָּה בֵּין הָרִים וּמַחְלוֹת עֶפְרָי, וְהֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיֵּשֶׁר בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה כָּל יְמָיו וְנִפְטָר בְּשֵׁם טוֹב, וְקוֹיִתִי לָהּ שֶׁבּוֹדָאֵי יִקְרְבוּ שֵׁם הַבַּעַל הַשִּׁדָּה, כְּאֲשֶׁר אָמַר בְּעֲצֻמוֹ קֹדֶם הַסְּתַלְקוּתוֹ הַקְּדוֹשׁ לְמַעְלָה לְמַעְלָה: "מָה לָכֶם לְהִתִּירָא מֵאַחַר שֶׁאֵנִי הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם וּמָה אִם הַנִּשְׁמוֹת שֶׁלֹּא הִפִּירוּ אוֹתִי" וְכוּ' כְּאֲשֶׁר כָּבַר שֶׁמַּעַת כָּל זֶה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִאֲרִיךְ מִיכֶם וּשְׁנוֹתֵיכֶם וַיְמִי כָּל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ וַיְמִי כָּל יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיִּזְכּוּ לִידַע וּלְהַפִּיר מִי הָיָה בְּעוֹלָם בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ אֲשֶׁר הִנִּיחַ אַחֲרָיו תּוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת וְסוֹפּוּרִים וּמַעֲשִׂוֹת כְּאֵלָה וּבִפְרֵט הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַז' בְּעֵטְלִירֶשׁ. אֲשֶׁרֵינוּ מָה טוֹב חִלְקֵנוּ וְכוּ', וְהִנֵּה זֶה שְׁלוֹם וְחַיִּים.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרֵאוּתְךָ בְּקִרְבֵּי, אִךְ אִף עַל פִּי כֵן הִתְקַרַח לְהַמְתִּין אֵיזָה יְמִים וְלַחְקֹר וּלְדַרֵּשׁ בְּזֶה כִּפ"ל. וּמֵהַסְתָּם אֲכַתֵּב לָךְ עוֹד בְּזֶה. וּמָה' מְצַעֲדֵי גִבֵּר כּוֹנֵנֵנוּ וְכָרְצוֹנוּ נַעֲשֶׂה.

נִתֵּן מִבְּרַסְלָב

בֵּיתִי פְּתוּחַ לְרוּחַ תּוֹדָה לְאֵל. וְאוֹדוֹת הַנְּגִיד רַבִּי שְׁמִשׁוֹן גְּרוֹ יֵאִיר אֵין לִי דְבוּרִים עִתָּה כָּלֵל לְדַבֵּר וּלְכַתֵּב בְּזֶה. כִּי מֵאֲלִיךְ תִּבְיִן שֶׁעֲדִין אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה אַחֲרָי אֲשֶׁר עָבַר עָלַי עֲנִין כְּזֶה. אִם תִּרְצֶה תִּדְבֹּר עִמּוֹ

בְּעֶצְמָךְ, וְאִם תִּרְצֶה לְהִרְאוֹת לּוֹ מִכְתָּבִי אֵלֶּה כְּרֻצוֹן תַּעֲשֶׂה, כִּי לִפְנֵי אֵינָם סוּד. אִף עַל פִּי שְׁלֹא הָיָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה עֲדִין, נִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנַפְשָׁנוּ. וְהִנֵּה יֵשׁ לִי הִרְבֵּה לְדַבֵּר עִם רַבֵּי שְׁמִשׁוֹן שְׂיִחָיָה אִךְ מִחֲמַת שְׂאִין אֲתַעֲרוֹתָא דְלִתְתָּא מִמֶּנּוּ כִּי כְּפִי הִנְרָאָה הָיָה פֶּה בְּעֵתִים הֵלְלוּ וְלֹא הִתְרָאָה פְּנִים עִמִּי עַל כֵּן אִי אֶפְשֶׁר לִי לְדַבֵּר וְלִכְתֹּב לּוֹ כֹּל מֵה שֶׁבְּלִבִּי, וְהִ' הַטּוֹב יִזְכְּרֵהוּ הָאֲמֵת וַיַּחֲדֵשׁ יָמָיו לְטוֹבָה וְלֹא יִהְיֶה נִפְרָד מֵאֲתָנוּ חֵס וְשְׁלוֹם רַק יִהְיֶה נִמְנָה עִמָּנוּ תַּמִּיד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחַת נִצְחִים אָמֵן. הַשְּׁמֹן זֵית קִבְלָתִי גַם כֵּן, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְקִיָּם מִצְוֹת הַדְּלָקוֹת גַּר חֲנֻכָּה בְּשִׁלְמוֹת לְאִמְשָׁכָא מִשַּׁח רְבוֹת קִדְשָׁא וְלֹאֲדַלְקָא בּוֹצִינָא, אִם יִהְיוּ כָּל הַיָּמִים דְּיוֹ וְכוּ' אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר פְּרוּשׁ דְּבָרִים אֵלֶּה שֶׁהִזְכַּרְתִּי עִתָּה.

לו

ברוך השם, אור ליום ה' ראש חודש טבת [ל' כסלו] תקצ"א.

שְׁלוֹם כְּנֵהוּג. מִכְתָּבְךָ קִבְלָתִי, וְהָיָה לִי לְנַחַת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד בְּרִאוֹתֵי שְׂדַבְרֵי עוֹשִׂים וְשֵׁם אֶצְלֶךָ, וְהַחֲיִיתֵנִי בְּדַבְרֶיךָ הִרְבֵּה עַד שֶׁהוֹעִילוּ גַם כֵּן לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ. הַשֵּׁם אֲשֶׁר עֲזָרְנִי עַד כֹּה. כַּעַת אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מֵה לְכַתֵּב לְךָ כִּי הֵייתִי מִצְפֶּה שֶׁתְּבוֹא עַל שַׁבַּת חֲנֻכָּה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְכַעַת אֵינִי יוֹדֵעַ אִם תּוּכַל לְבוֹא כְּפִי הַנִּשְׁמָע וְגַם פֶּה אֵינוֹ יָפֵה כָּלֵל כַּעַת. וּבְיָדָאֵי נִשְׁמָע אֶצְלָכֶם כִּי הַיּוֹם נִעְדְּרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים, יִיטִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִבָּא הַמְּקוֹם יְרַחֵם. וְכַעַת אֵין לִי פְּנָאֵי כָּלֵל לְהִרְחִיב הַדְּבוּר, וְגַם אֵינִי יוֹדֵעַ כָּלֵל אִם יִגִּיעַ אֲגֵרֶת לִידְךָ, כִּי מֵעַצְם תְּשׁוּקָתְךָ אֲנִי מִכְרַח לְכַתֵּב לְךָ שׁוֹרוֹתִים אֱלוֹ, וְתוֹדָה לֹאֵל אֲתָנוּ פֶּה הַחֲיִים וְהַשְּׁלוֹם. וְגַם בֵּית הַצְּדָקָת מֵרַת אֲדִיל תַּחֲיָה וּבֵית בְּנֵי שְׁכֵנָא וּבֵית הַרַב שְׂיִחָיָה וְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ תוֹדָה לֹאֵל בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַר אוֹתָנוּ לְנִצְחַת וְאֵת כָּל הָעִיר וְאֵת כָּל יִשְׂרָאֵל. נָא בְּנֵי חֲבִיבֵי חֲזַק וְאֶמֶץ גַּם עִתָּה לְזַכֵּר בְּכָל עֵת בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְחֻסְדּוֹ וּבְטוֹבוֹ שְׂאִינוּ נִפְסָק לְעוֹלָם, וּבְיָדָאֵי צְדִיק ה' בְּכָל דְּרַכְיוֹ, וּבְרַחֲמָיו יִגְדֵר פְּרֻצוֹת עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם וַיֹּאמֶר לְמַלְאָךְ הַרַף יְדֶךָ, וְכִבֵּר כְּתַבְתִּי לְךָ הִרְבֵּה וְכַעַת אֵין פְּנָאֵי לְהֵאָרִיךְ, וְאֵל תְּבַלְבַּל דְּעִתְךָ לְצַפּוֹת בְּכָל עֵת עַל מִכְתָּבִי, כִּי מֵאֲלִיךָ תְּבִין שְׁכַעַת קֶשֶׁה מְאֹד שְׂיִגִיעוּ לְךָ מִכְתָּבִי, אִף עַל פִּי כֵּן אֲרָאָה לְחַקֵּר עַל זֶה, וְגַם אֲתָה תִזְרַז עֲצָמְךָ בְּזֶה שְׂיִגִיעוּ אֵלֵי מִכְתָּבֶיךָ בְּכָל מָה דְּאֶפְשֶׁר, אִךְ לֹא יִהְיֶה לְךָ כְּלִיּוֹן עֵינַיִם עַל זֶה. רַק תִּקְיָם כְּלָתָה עֵינֵי לִישׁוּעָתְךָ, וְגַם תַּחֲזֵק עֲצָמְךָ בְּשִׁמְחָה. כִּי הַכָּל מוֹדִים שְׂדִיקָא כַּעַת צְרִיכִין לְחֻזַק עֲצָמוֹ בְּשִׁמְחָה הִרְבֵּה, וְתוֹדָה לֹאֵל יֵשׁ לָנוּ לְשִׁמְחָה גַם עִתָּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ מִתִּיק דִּינָם מֵעֲלֵינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּזָכוֹת הַצְּדִיקִים קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה אֲשֶׁר בְּזָכוֹתָם אָנוּ חַיִּים וְקַיָּמִים.

דברי אביך הדורש בשלומך באהבה ומצפה לישועה.

נתן מברסלב

ושלום לכל אנשי שלומנו.

לז

בעזרת השם יתברך, יום א' ויגש [ג' טבת] תקצ"א.

שלום לבני הרבני מורנו הרב יצחק גרו ואיר.

ביום ה' שלחתי לך מכתב ומהסתם הגיע לך, ובודאי כבר נשמע לך את כל אשר עבר פה ייטיב ה' להבא. ומוסר כתב זה 'ספר לך הכל, המקום ירחם, ותודה לאל אתנו החיים והשלום, ה' ישמרנו תמיד מעתה ועד עולם, הפלל כי עת צרה גדולה היא, על מי לנו להשען כי אם על אבינו שבשמים.

על שבת חנכה לא היה לנו שום אורחים כי אם רבי חיים נחום שיחיה. רבי אייזיק מלאדיזין ורבי יעקב חתן רבי בער מלאדיזין נסעו בבהלה מפה ביום ה' העבר מגדל הפחד, וכל מה דעבד רחמנא לטב עבד, ואף על פי כן היה השם יתברך בעזרנו, ודברנו דברי תורה אתמול בהשלישסעדות דברים חדשים ונפלאים מאד, בודאי היה כדאי לבוא בשביל זה אלפים נפשות לפה, אך מי יודע גדלתו של יוצר בראשית איך הוא מתנהג בחסדו כל דור, ובפרט בדור הזה מה שעושה עמנו שזכינו לאוצרות כאלה והמניעות משתטחים כל כך כל כך. ובודאי הכל לטובה וסוף כל סוף יגמר השם יתברך וגם עתה הוא גומר תמיד כרצונו. אך מי יודע דרכי חסדו ונפלאותיו בכל עת. עלינו לחכות ולצפות לישועתו תמיד, ולהתגעגע ולכסף להיות כרצונו, ולהתפלל ולהתחנן ולצעק לפניו בכל עת בכל מה שעובר עלינו, עד ישקיף וירא ה' משמים, והנה רואה אהובי בני חביבי מה שיכול לעבר על האדם. ובזמנים הקודמים נדמה שאין צרות ומניעות גדולים מהם, ועתה רואים מה שיכול לעבר, רחמנא לצלן. השם יתברך יציל ברחמיו, אך באמת הכל לטובה, והחכם עיניו בראשו לדעת ולחזק לבבו לילך עם דברי תורתו הקדושה, שכבר הזהיר אותנו לשום לב לכל המחשבה דבור ומעשה שעובר על האדם בכל יום, כי השם יתברך מצמצם את עצמו בהם כביכול ומרמז רמזים לכל אדם כפי המקום והזמן וכו' וכו' כמבאר בהתורה ויהי מקץ זכרון סימן נ"ד. אשרי שילך בזה תמיד. כי אין שום פטור בעולם. וחלילה לפטר את עצמו עתה מתורה ותפלה כדרך שנמצאים הטועים בזה, לא באלה חלקנו כי אף על פי שנמצאים עתה בטולים הרבה מחמת הצרות רחמנא לצלן, אף על פי כן לעמת זה צריכים עתה להתעורר ביותר בהתגברות יותר מאחר שרואים בעינינו מה שרואים, השם יתברך ירחם השם יתברך ירחם. והנה מחמת נחיצות מוסר כתב זה אי אפשר להאריך יותר ודי בהערה זאת, ומאליך תבין הכל כי כבר דברנו הרבה בזה שהעקר הוא היום אם בקלו תשמעו היום דיקא, יהיה איך שיהיה. והשם יתברך יחזק לבבכם באמתת דרכי התקבנות אליו יתברך מפל מקום שהוא, וירחם עלינו ועל כל עמו ישראל ויסיר מחלה מקרבנו וישוב אלינו וירחמנו.

דברי אביך המצפה לישועה.

נתן מברסלב

לח

בעזרת השם יתברך, יום ג' ויחי [י"ב טבת] תקצ"א.

אהובי בני חביבי, ביום אתמול שלחתי לך מכתבי על ידי רבי מרדכי בן רבי יעקב באריכות קצת, פעת אין בלשוני מלה מגדל הצרות והטרדות. ייטיב ה' להבא, רק אני מודיעך שאנחנו תודה לאל בחיים ושלום, ה' ישמרנו תמיד בזה ובבא לנצח. וכבר הודעתך שקבלתי מכתבך, השם יתברך ירחם אתכם מהרה, ויבטל מעליכם ומכל ישראל כל הדינים וכל הגזרות, וישמח נפשכם ויבשרנו בשורות טובות זה מזה תמיד. אמן כן יהי רצון, וכבר החזקתיך הרבה לחטף כל מה שתוכל גם עתה, כי היא חייך וכו', וכעת אי אפשר להאריך כלל.

דברי אביך המצפה לישועה.

נתן מברסלב

לזוגתך היא פלתי הצנועה מרת חנה תחיה ולבנדך דוד צבי נרו יאיר.

למען השם שלאגט ארויס דעם צער פון אייך גלויבט וואס השם יתברך טיט איז אלץ לטובה, זעהט אז א מענטש בדארף נאר טראכטן אויף דעם תכלית, אין זייט ניט בייז, אין זארגט ניט, השם יתברך זאל אייך טרייסטן מיט אלים גוטין בתוך כל ישראל [זרקו את הצער מכם האמינו שכל מה שעושה ה' יתברך הכל לטובה, התבוננו כי האדם צריך לחשב רק על התכלית, אל תכעסו ואל דאגו, ה' יתברך ינחם אתכם בכל טוב בתוך כל ישראל].

לט

ברוך השם, יום ד' ויחי [י"ג טבת] תקצ"א.

אהובי בני חביבי, הייתי עומד ומצפה לראות מכתבך, כלו עיני כל היום מחמת שלא ראיתי מכתבך זה כמה ימים. והנה ביום אתמול בשרוני בבית המדרש שיש מכתב מאתך, וששתי כעל כל הון. ובאתי לביתי ופתחתי אותו ועמדתי מרעיד, כי לא שמעתי מקדם כלל שמועה לא טובה כזאת מחמותך זכרונה לברכה, "צדיק ה' בכל דרכיו" וכו'. ובודאי אני מבין מרחוק עצם צערך ובלבול דעתך, אך גם אתה ראוי לך להבין צערנו ובלבול דעתנו, כי כבר הודעתיד מה שהיה בביתי בעת שגפטר רבי שמואל ז"ל המקום יצילנו מעתה. והנה זה יותר משני שבועות אשר בערה אש ה' בכמה וכמה נפשות הקדושות שנגעדרו הרבה באלו הימים המעטים, המקום ירחם ויאמר למלאך הרוך ידך, ראה בני וחכם, מה שעובר על האדם בימי חיי הבלו והכל לטובה. בני ראה גם ראה הבל העולם הבל הבלים, הבל הבלים. ואם קהלת אמר שבעה הבלים, ראוי לנו לומר אלפי אלפים ורבי רבבות הבלים. ראה בני מה שעובר על האדם בימי חיינו, וככה וככה עברו על מי אבותינו כמובא בספרים כמה מיני דבר וחרב רחמנא לצלן עברו בכל הדורות, לפעמים במדינה זאת ולפעמים במדינה זאת. והכל בשביל הנסיון והבחירה, למען השם, למען השם, שנתחזק ונעתיר לה' שיהיה הכל לטובה, בבחינת (משלי יט "יראת ה' לחיים", ולא למות. הינו שעל ידי כל מה שעובר נזכה להתקרב יותר להשם יתברך, ולזכר בהתכלית האמת שהכל הבל הבלים הבל נדף.

אהובי בני יש בלבי הרבה לדבר אך גבה טורא בינו, למען השם חזק והתחזק וזכר את בוראך בכל עת בין בטיבו בין בעקו חס ושלום חס ושלום; וקיים מה שגאמר (תהלים נו "בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר". כי כל המארעות הכל לטובתנו, וזה מעין עולם הבא וכו' כמבאר בסימן ד', ראה גם ראה כמה הפליא השם יתברך חסדו הגדול עמנו שהקדים רפואות נפלאות כאלה למכותינו האנושות כאלה, שהודיענו ברחמי תורות נוראות ונפלאות ונשגבות אשר לא נשמעו מעולם, שנוכל להחיות נפשותינו בהם גם בעתים הללו באחרית הימים האלו, אשר עלינו נבאו כל קדמונינו הצדיקים והנביאים האמתיים; למען השם חזק ונתחזק, ואל תשכח בכל עת מי היה בעולם ומי מקים העולם עתה; בה' בטחנו לא נמעד, חטף ואכל חטף ואכל בני גם עתה תורה ומצוות ותפלה והתבודדות כל מה שתוכל. כי גם ימים אלו הם ימים, ונחשבים בימי חיינו, וגם עליהם נאמר "היום אם בקלו תשמעו" היום דיקא. ואז טוב לך ולביתך והארכת ימים ושנים אמן.

דברי אביך הכותב בחפזון ומצפה לישועת ה' מהרה.

נתן מברסלב

מ

ברוך השם, אור ליום ב' שמות [י"ח טבת] תקצ"א.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה.

השם יתברך ישמרכם מכל רע ויסיר מחלה מקרבכם ויתן לכם חיים טובים וארכים אמן כן יהי רצון. ליבע קינדער, איר קענט אליין פאר שטיין דעם צער פון אייערע בריף וואס איך האב גיהערט די בשורות פון אייער שטוב, איינס נאך דאס אנדערע. השם יתברך זאל שוין רחמנות האבין. נאר וואס קען היינט ווער העלפן, נאר השם יתברך אליין. אין מיר קאנין מער ניט, נאר בעטן אים תמיד אולי ירחם. מן הסתם האט איר גיהערט וואס סיא טיט זיך. פיל זאגן אז פה איז חס ושלום ערגיר גיווען איידער אין טולטשין, סע זענין זייער פיל מענטשין נעדר גיווארן, השם יתברך זאל שוין רחמנות האבין. היינט וואס פאר איין עצה קאן איך איך געבין, מען הערט אלע טאג אז מען וועט חס ושלום היא שפרין. גם בביתי איז ניט גיזונט בת אשתי חיה תחיה, השם יתברך ישלח לה רפואה שלמה בקרוב, דעם צער מיט די יסורים מיט דיא פחדים וואס איטליכיר האט די צייטן פאר שטייט איר אליין. קיין עצה קאן מען היינט גאר ניט גיבן, מען קאן ניט העלפן, נאר בעטן השם יתברך ברחמים ותחנונים אולי יחוס אולי ירחם.

[ילדים אהובים. אתם יכולים להבין לבד את הצער ממכתבכם ממה ששמעתי את הבשורות מביתכם, אחד אחרי השני השם יתברך ירחם כבר, מי יכול היום לעזר רק ה' יתברך לבד, ואנחנו לא יכולים כי אם לבקש ממנו תמיד אולי ירחם. מן הסתם שמעתם מה קורה פה, הרבה אומרים שפה חס ושלום יותר גרוע מאשר בטולטשין, הרבה אנשים נעדרים שם השם יתברך ירחם כבר. ולכן איזה עצה אני יכול לתת, שומעים בכל יום שחס ושלום יסגרו. גם בביתי בת אשתי חיה תחיה איננה בקו הבריאות, השם יתברך ישלח לה רפואה שלימה בקרוב. הצער והיסורים והפחדים מה שיש לנו עכשיו אתם מבינים לבד, היום אי אפשר לתת שום עצה ואי אפשר לעזר רק לבקש את השם יתברך ברחמים ותחנונים אולי יחוס אולי ירחם].

לעת עתה קוק איך ארויס בכל שעה צו הערין פון דיא קינדער וואס זענין שלאף ביא אייך, וואס זיי טוהין. השם יתברך ישלח להם רפואה שלמה מן השמים בקרוב וישמר את כלכם מעתה וישמח נפשיכם בכל הטובות מהרה.

[בינתים אני מצפה בכל שעה לשמוע מהילדים החולים אצלכם מה שלומם, השם יתברך ישלח להם רפואה שלמה מן השמים בקרוב וישמר את כלכם מעתה וישמח נפשיכם בכל הטובות מהרה]. ליבע קינדער, למען השם שטארקט אייך, אין לאזט אייך ניט אפ. האט בטחון אין השם יתברך ער וועט אייך ניט אפ לאזין חס ושלום. "אך לא בעי ישלח יד", ער וועט אייך שוין העלפן אין וועט אייך טרייסטן מיט אליירליי נחמות וישועות גדולות. וואס סע איז גיווען איז בודאי אלץ לטובה, ווייטער וועט ער אייך שוין אפ היטין, וכאב את בן ירצה ויחבב אתכם וישיע לכם בכל טוב והכל יתהפך לטובה, ווייטער קאן איך פיל ניט שרייבן מחמת גרויס צער פון אייך ומכל הצדדים. [ילדים אהובים. למען ה' התחזקו ואל תעזבו את הבטחון בה' יתברך, והוא לא יעזב אתכם חס ושלום, אך לא בעי ישלח יד והוא יעזר לכם וינחם אתכם בכל הנחמות וישועות גדולות. כל מה שהיה ודאי היה לטובה ובהמשך הוא בודאי ישמור אתכם, וכאב את בן ירצה ויחבב אתכם וישיע לכם בכל טוב והכל יתהפך לטובה, ויותר אני יכול לכתוב מחמת הצער מכם ומכל הצדדים]. השם יתברך ירחם עלינו ועל כל ישראל ויאמר למלאך הרוך ידך וישוב אלינו וירחמנו. דברי אביכם המצפה בכל רגע לשמע הטוב מכם. נא לזרו להודיעני מיד מביתכם ומשלום כל אחד ביחוד, השם יתברך ירחם וישמענו בשורות טובות זה מזה תמיד. דברי המצפה לישועה.

נתן מברסלב

תודיענו גם משלום בן אחותי רבי איזיק גרו יאיר ומשלום כל אנשי שלומנו ואוהבינו ורעינו. ירחם ה' ברחמיו המרבים מעתה עלינו ועל כל ישראל, כי עת צרה היא ליעקב וממנה יושע.

אהובי בני מי יתן לי אבר כיונה אעופה אליך לראות עמך פנים אל פנים, אך מה לעשות כי גבה טורא בינו וליוצא ולבא אין שלום. למען השם למען השם חזק ואמץ עתה גם עתה ואל תהיה נמשך אחר הצער כל כך חס ושלום, כי ה' אתך אל תירא ואל תחת. בטח בה' כי לא יעזב אותך, אנו מחיבים להפקיד רוחנו ונשמותינו בידו יתברך, והטוב בעיניו יעשה עמנו. עתה יודעים הכל כי אין עצה ותחבולה כי אם להשליך עצמו על השם יתברך.

זכר עתה כמה החיית עצמך בפסוק (תהלים נה) "השלך על ה' יתברך" וכו' בקיץ הזה. עתה עתה הגיע העת שתחיה עצמך בפסוק זה ביותר ויותר, וה' יושיע לך. וכעת אי אפשר להאריך יותר עד שיגיע לי אגרת ממך מהרה ולה' הישועה.

החצי רובל-חדש קבלתי ועשיתי מה שמטל עלי להתפלל להשם יתברך ערב שבת סמוך לקבלת שבת ואמרתי התפלה של הכ"ד [עשרים וארבעה] מיני פדיונות וכו'. השם יתברך יעורר לב הצדיק שיכול לעשות זה הפדיון, ויבטל כל הגזרות קשות מעלינו ומעל כל ישראל. ברוך אלקינו אשר עזרנו עד פה שאנו יודעים גם עתה מדברים נשגבים כאלה, שיש בהם כח להחיותנו גם עתה ולשמח נפשותינו תמיד אם נרצה לחזק עצמנו ולשום לבנו היטב לכל החסדים והטובות נצחיות נפלאות ונוראות אשר גמל עלינו ברחמיו ורב חסדיו: (עד הנה נמשכה החולאת הנ"ל. מכאן ואילך התחיל להיות שקט עד ערך שבוע אחד או יותר ואז שקטה הארץ תודה לאל.

י"ל ע"י מערכת ברסלבמייל breslevmail@gmail.com